

Zadanie nr 3.21. Podsumowanie osiągnięć hodowli twórczej roślin ogrodniczych w Instytucie Ogrodnictwa – PIB w Skierniewicach.

Cel zadania: Opracowanie i wydanie broszury (albumu), przedstawiającej historię hodowli twórczej roślin sadowniczych i warzywnych w Instytucie Ogrodnictwa – PIB w Skierniewicach, a także opis najważniejszych odmian wytworzonych w IO-PIB na przestrzeni ostatnich 25 lat.

Zakres rzeczowy zadania i przyjęte cele realizowano zgodnie z założeniami na 2025 r. Opracowano historię hodowli roślin sadowniczych i warzywnych w Instytucie Ogrodnictwa – PIB, przygotowano opisy i dokumentację fotograficzną 80 odmian roślin sadowniczych i warzywnych hodowli IO-PIB. Informacje te zamieszczono w broszurze pt. „Odmiany hodowli Instytutu Ogrodnictwa Państwowego Instytutu Badawczego”, wydanej 18 listopada 2025 roku w nakładzie 500 egzemplarzy. Przeprowadzono korektę broszury pt. „Nowe techniki genomowe – rośliny i ich regulacje”. Przygotowano także 8 opracowań dotyczących europejskich i polskich trendów hodowlanych wybranych gatunków roślin ogrodniczych o dużym znaczeniu gospodarczym (jabłoń, malina, borówka wysoka, porzeczka czarna, wiśnia, ogórek, pomidor, kapusta głowiasta biała).

W ramach realizacji Zadania 3.21 wykonano następujące prace:

1) opracowanie historii hodowli twórczej roślin ogrodniczych w IO-PIB na podstawie dokumentów archiwalnych;

Na podstawie dokumentacji, dostępnej w archiwum Zakładu Hodowli Roślin Ogrodniczych, a także relacji wieloletnich pracowników Zakładu, opracowano „Historię hodowli roślin sadowniczych” i „Historię hodowli roślin warzywnych”, realizowanych do 2010 roku w Instytucie Sadownictwa i Kwiaciarnictwa (Zakład Hodowli Roślin Sadowniczych) oraz w Instytucie Warzywnictwa (Zakład Genetyki, Hodowli i Biotechnologii), a od 2011 roku w Instytucie Ogrodnictwa – PIB. Opisano zarówno działalność poszczególnych Zakładów, jak i historię hodowli poszczególnych gatunków roślin, podkreślając zróżnicowane kierunki hodowli i najważniejsze osiągnięcia na przestrzeni lat. W poszczególnych podrozdziałach przedstawiono historię hodowli jabłoni, gruszy, śliwy, wiśni, czereśni, brzoskwini, moreli, porzeczki czarnej, agrestu, maliny, truskawki oraz innych gatunków sadowniczych, a także ogórka, pomidora, roślin kapustowatych, cebuli, marchwi oraz innych gatunków warzyw.

2) opracowanie charakterystyki najważniejszych odmian roślin sadowniczych i warzywnych, wytworzonych w IO-PIB;

Przygotowano krótkie opisy najważniejszych odmian roślin sadowniczych i warzywnych, wytworzonych w IO-PIB: jabłoni (15 odmian), podkładek wegetatywnych dla jabłoni (2 genotypy), pigwowca japońskiego (2 genotypy), śliwy (5 odmian), moreli (4 odmiany), podkładki generatywnej dla moreli (1 genotyp), podkładki generatywnej dla brzoskwini (1 genotyp), czereśni (1 odmiana), wiśni

(2 odmiany), agrestu (2 odmiany), borówki wysokiej (2 genotypy), maliny (5 odmian), truskawki (9 odmian), porzeczki czarnej (8 odmian), świdosiwy olcholistej (1 odmiana), kapusty głowiastej białej (6 odmian), pomidora (4 odmiany), ogórka gruntowego (10 odmian).

3) opracowanie dokumentacji fotograficznej ww. odmian;

Przygotowano dokumentację fotograficzną dla wszystkich opisywanych odmian, należących do wymienionych wyżej gatunków roślin sadowniczych i warzywnych (łącznie 80 zdjęć).

4) wydanie broszury z opracowanymi informacjami oraz dokumentacją fotograficzną (usługa wydawnicza);

Opracowaną dokumentację, zawierającą historię hodowli roślin sadowniczych i warzywnych oraz opisy 80 odmian roślin sadowniczych i warzywnych wraz z dokumentacją fotograficzną wydano w postaci broszury (w formie albumu) liczącej łącznie 134 strony, pod tytułem „Odmiany hodowli Instytutu Ogrodnictwa Państwowego Instytutu Badawczego” (nakład 500 egzemplarzy).

5) na potrzeby MRiRW: merytoryczna korekta projektu broszury popularyzującej nowe techniki genomowe – w terminie do końca października 2025 r.;

Przeprowadzono korektę broszury pt. „Nowe techniki genomowe – rośliny i ich regulacje”. Dostarczony materiał informacyjny ma na celu przybliżenie zagadnienia związanego z uzyskiwaniem roślin nowymi technikami genomowymi, z ang. „new genomic techniques” – NGT. Potrzeba poszerzenia wiedzy w tym zakresie wiąże się z trwającą obecnie dyskusją nad projektem przepisów, które mają uregulować w Unii Europejskiej (UE) kwestie kategoryzacji roślin uzyskanych tą metodą. Stanowiska względem wejścia na rynek europejski ‘roślin NGT’ są bardzo spolaryzowane, a dyskusja między entuzjastami i przeciwnikami bywa gorąca. Dlatego przyswojenie wiedzy w tym zakresie pozwoli każdemu odbiorcy na indywidualną ocenę spodziewanych efektów ich wprowadzenia na rynek UE.

W folderze informacyjnym wskazano różnice pomiędzy roślinami uzyskanymi za pomocą nowych technik genomowych a roślinami transgenicznymi, czyli organizmami genetycznie zmodyfikowanymi, z ang. „genetically modified organism” – GMO. Różnice te mają duże znaczenie dla zrozumienia potrzeby przygotowania odrębnych przepisów dla roślin NGT.

Broszura została podzielona na poniższe części: Wstęp (zawiera definicję NTG), Wprowadzenie (w tym zarys historyczny badań molekularnych), Część I – Molekularne podstawy życia, Część II – Genetyka a bioróżnorodność – podstawy hodowli, Część III – Edycja genów źródłem zmienności, Część IV - Przepisy prawne w sprawie GMO i potrzeba ich nowelizacji, Projekt przepisów NGT i stan prac oraz Podsumowanie.

6) na potrzeby MRiRW: opracowania dotyczące europejskich i polskich trendów hodowlanych wybranych gatunków roślin ogrodniczych o dużym znaczeniu gospodarczym.;

Przygotowano 8 opracowań dotyczących europejskich i polskich trendów hodowlanych wybranych gatunków roślin ogrodniczych o dużym znaczeniu gospodarczym:

- Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie – M. Lewandowski
 - Trendy w hodowli twórczej nowych odmian maliny na świecie i w Polsce – A. Masny
 - Kierunki, cele i programy hodowli borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum* L.) w Polsce, w Europie i świecie – S. Pluta
 - Hodowla twórcza porzeczek czarnej (*Ribes nigrum* L.) — trendy i osiągnięcia programów polskich i europejskich - Ł. Seliga, S. Pluta
 - Hodowla twórcza wiśni (*Prunus cerasus* L.) na świecie i w Polsce - M. Szymajda
 - Aktualne kierunki w hodowli nowych odmian ogórka do uprawy polowej w Europie i w Polsce – U. Kłosińska
 - Aktualne trendy w hodowli pomidora pod osłonami i w uprawie polowej na świecie – M. Nowakowska
 - Aktualne trendy w hodowli kapusty głowiastej białej w Europie – P. Kamiński
- Opracowania zostały zamieszczone na stronie internetowej Instytutu Ogrodnictwa PIB.

Działania upowszechnieniowo-promocyjne:

Opublikowano informacje przedstawiające hodowlę twórczą roślin sadowniczych i warzywnych w Instytucie Ogrodnictwa – PIB na przestrzeni dziesięcioleci, a także charakterystykę i dokumentację fotograficzną 80 odmian o dużym znaczeniu gospodarczym. Informacje te zamieszczono w broszurze pt. „Odmiany hodowli Instytutu Ogrodnictwa Państwowego Instytutu Badawczego”, wydanej 18 listopada 2025 roku. Treść broszury zamieszczona jest także na stronie internetowej InHort. Ponadto, na stronie InHort zamieszczono 8 opracowań dotyczących europejskich i polskich trendów hodowlanych wybranych gatunków roślin ogrodniczych o dużym znaczeniu gospodarczym (jabłoni, malina, borówka wysoka, porzeczka czarna, wiśnia, ogórek, pomidor, kapusta głowiasta biała).

Wykonanie miernika:

Planowane na 2025 r. mierniki dla zadania 3.21.:

1. liczba opracowanych odmian roślin sadowniczych i warzywnych: plan – **80**; wykonanie - **80**
2. liczba wydanych egzemplarzy broszury (zawierającej ok. 110 stron):plan - **500**; wykonanie – **500**
3. liczba przygotowanych opracowań: plan – **8**; wykonanie - **8**